

mělo až zařízení ušlechtilější elektrošoky. Destičkám, umístěným na přístupových místech, se zvířata poté co na ně prvně vkročila, vyhybala. Stejně účinný je i ultrazvukový přístroj s bleskem, reagující na pohyb. Vysílače, neustále vydávající ultrazvukové signály, však zvířata otupují. Navíc je tento ustavičný rámus nezdramvý pro netopýry a další živočišné druhy, proto bych tuto metodu nedoporučoval.

A jak to vypadá s našimi domácími zvířaty? Zbožňují nás a setrvávají dobrovolně v naší blízkosti? Nebo je snad po našem boku drží strach? Jakmile se postaví plot, je tato otázka zbytečná – krávy, koně, ba i naše kozy jsou, přísně vzato, zajatci, i když se tak možná necítí. Nabízí se tu jedno dosti nepřijemné srovnání, a sice se stockholmským syndromem. Jeho objevitel, americký psychiatr Frank Ochberg, zkoumal vztah mezi pachatelem a oběťmi přepadení jedné švédské banky v roce 1973. Rukojmí si ke svému dvaatřicetiletému vězňovi vytvořila certy připomínající vztah dětí k jejich matkám. Policii a úřady naopak nenáviděli. Tento paradoxní vývoj je typický i pro řadu dalších situací obdobného charakteru. Jedná se o ochranný psychický reflex, který umožňuje přestat hrůzné události víceméně bez úhony. (64)

Mají-li zvířata zhruba stejně citlivou duši, což předpokládám, možná vyvíjejí i nepřilíš odlišné strategie. Pokud jsou chována v zajetí, cítí zpočátku nedůvěru a udržují si odstup. Teprve po určitém čase nás radostně vítají, když se ubíráme na pastvisko a jsme již zdáli vidět. Že to zní nepěkně? Držet kozy a koně celý život za plotem rozhodně neodpovídá tomu, co s nimi zamýšlela příroda. Nic si nenalhávejme – tato zvířata by ráda odběhla jinam, kdyby mohla. Pokud se u nich však skutečně objevuje něco jako stockholmský syndrom, byla by to po-

řád ještě ta nejlepší alternativa. Protože pak by svůj osud přijíala a nezdál by se jim krutý.

Že se naše kozy a koně rádi zdržují v naší blízkosti, o tom jsme se mohli při práci na pastvině mnohokrát přesvědčit. Nadšené přivítání, jakmile se objevíme, může samozřejmě souviset i s krmením – potom bychom byli oslavováni jen jako donašecí potraviny...

U psů a koček vypadá situace trochu jinak. Na počátku vztahu ještě ne, protože i tam se jedná o nevolně spojení. Když si zvířata přineseme domů, zprvu je držíme uvnitř pod zámekem a při procházce na vodítku, než si na nás zvyknou. Toto přivýkání není tedy tak úplně dobrovolné. Potom ale psi a kočky znovu dostanou svobodu, takže by mohli prostě pláchnout, což zpravidla neučiní. Podstatně dojemnější však jsou ty vzácné případy, kdy se k určitému člověku sama od sebe připojí zvířata bez skutečného pána. Na těchto vztazích není nic vynuceného, tady vznikají skutečná partnerství.

Ta ostatně neexistují jen mezi lidmi a zvířaty, nýbrž i napříč různými živočišnými druhy. Vlci a havrani navazují taková spojení, jak zjistila Elli Radingerová, batedelka zabývající se výzkumem vlků. Havrani rádi žijí s vlčími smečkami, kde si už mláďata ráda hrají s těmito černými ptáky. Když se objeví nepřítel, kupříkladu takový grizzly, havrani své čtyřnohé kamarády varují. Ti se zase revanšují tak, že se svými opeřenými partnery sdílejí ulovenou kořist.